

מאת: עו"ד סער פלינר*

על זכויות יוצרים בעידן ה'ענן'

מסמכים ועוד) יוצרים סוגיות משפטיות מורכבות בשאלת זכויות הבעלות והשימוש באותן יצירות. מגמה מסוימת מסתמנת בארצות הברית. שם מוגשות תביעות כנגד חברות אשר אפשרו למשתמשים לאחסן ולשמור מידע שלהם. כך למשל בעניין MP3.com - החברה אפשרה למשתמשים לשמור קבצי מוסיקה שלהם על 'ענן המחשוב' אותו יצרה ומשם להגיע אל כל הקבצים הללו בטכנולוגית סטרים (STREAM). חשוב לזכור - המדובר בתוכן אשר נמצא באופן חוקי בבעלותו של הגולש. בית המשפט שם קבע כי המדובר בהפרת זכות יוצרים. בהתאם, טרם ברור כיצד ינהגו ארגונים כמו גוגל (googledocs), פייסבוק, מיקרוסופט, יוטיוב או אחרים המאפשרים למשתמשים לשמר אצלם את היצירות שבבעלותם.

בישראל נדון הנושא בעקפיין בעניין אי.אם. איי.מיוזיק פאבלישינג ישראל בע"מ נ' וואלה תקשורת בע"מ (ניתן ביום 15/06/11 מפי כב' השופטת אבניאלי בבית המשפט המחוזי בתל אביב). נזכיר עוד כי לאחרונה הועלתה לדיון הצעת חוק הדנה בהעלאת רשומות רפואיות של כל אזרחי המדינה ל'ענן המחשוב'. המדובר, כמובן, גם בסוגיות של הגנת הפרטיות אולם ניתן לראות את ההתפתחות המהירה בשימוש בטכנולוגיית 'ענן המחשוב' וזאת בשעה שהמחוקק נותר, שוב, הרחק מאחור במרוץ זה.

לדעתנו, אנו דנים בשאלות שעניינן עשוי לקבל פתרון דווקא באמצעות ההגנה של שימוש הוגן. כיום אין מספק החוק הגנה הולמת לארגונים המציעים למשתמשים לשמור את קבציהם על 'ענן המחשוב' וייתכן כי ארגונים אלה ואפשר גם המשתמשים ב'ענן' ימצאו עצמם חשופים לאחריות בגין הפרת זכויות יוצרים.

לפיכך, ייתכן כי הפתרון מצוי בהבדל שבין שימוש הוגן לבין שימוש חופשי. בזמן שמשמש רשאי להניח כי השימוש בקבציו שלו, למטרותיו הינו הוגן, יש מקום לאיסור על חברה המציעה שירותי אחסון 'עננים' לאפשר שימוש חופשי בקבצים אשר מאוחסנים אצלה.

*עו"ד סער פלינר הינו שותף ומייסד משרד פרייס-פלינר, מתמחה בזכויות יוצרים, אינטרנט ודיני פרסום

קבצים של חברת מדיה, המחזיקה בזכויות יוצרים של שירים רבים, מהווה פגיעה בזכויות יוצרים והובילה לחיובה של הנתבעת בפצויים בסך של עשרות אלפי דולר בית המשפט דחה את טענתה של הנתבעת, כי כוונתה הייתה לבדוק את השירים תחילה ולרכוש אותם לאחר מכן (BMG Music v. Cecilia Gonzalez).

גישה חדשה - מחשוב ה'ענן'

מחשוב ה'ענן' באינטרנט הינה טכנולוגיה מתקדמת שמספקת משאבי מחשוב ממקור הנמצא מחוץ לחברה או לביתו של המשתמש, היא מאפשרת שימוש במידע, ללא שמידע זה מאוחסן במחשבו של המשתמש, אלא באמצעות התחברות, מכל מקום בו יבחר המשתמש, אל מרכז מידע 'מרחף', בו נשמרות היצירות ושמןנו ניתן יהיה לדלות את המידע המבוקש בכל עת. מרכז מידע מרחף זה מופעל על ידי חברות מסחריות. חלק מזכות הבעלות של יוצר, כאמור, הינה היכולת להחליט על עשיית עותקים מיצירתו. שמירת המידע המוגן על גבי 'ענן' מחייבת את החברה המפעילה את השירות, להכנת עותק מהיצירה. יחד עם זאת, אנו מכירים, היום, בשני סוגי שמירה של מידע מוגן: על גבי מדיה ניידת (תקליטור, דיסק-און-קי) ובכונן המחשב (או השרת). שמירה של מידע מוגן על גבי תקליטור נחלקת לשניים. התוכנה או היצירה המאוחסנת על גבי התקליטור מוגנת בחוקי זכויות יוצרים ונותרת בבעלות היוצר (האומן, המוציא לאור, חברת התקליטים, חברת התוכנה וכן הלאה). המדיה הניידת היא רכושו של המשתמש אשר מקבל אותו לרשותו ורשאי להשתמש בו אולם גם לפגום בו, לגרום אותו ואפילו, בנסיבות מסוימות, להעבירו לאחר (זאת תלוי בתנאי הרישיון עמו הגיעה היצירה לידי המשתמש).

מצאנו כי משמש אינו רשאי לעשות שימוש ביצירה שעל גבי אמצעי האחסון (להבדיל משמוש באמצעי האחסון עצמו), וזאת ללא רשותו של בעל זכויות היוצרים.

מי בעל הקניין ב'ענן'?

בעידן ה'ענן' - אין היצירה מאוחסנת או נשמרת על גבי תקליטור או במחשבו של המשתמש אלא 'צפה' כ'ענן' ברשת כך שמשמשים יוכלו להגיע אליה מכל מקום בו ירצו (באופן פיזי או דיגיטלי). מכאן שהשאלה העיקרית היא - **למי שייכת היצירה המאוחסנת על גבי ה'ענן'?** האם למשתמש אשר רכש אותה כדון ושם היה שומר אותה על מחשבו לא הייתה בכך כל הפרת זכויות, או, ליוצר אשר, לכאורה, לא נתן רשותו להעתיקה אל אמצעי אחסון צף אינטרנטי.

התקדמות טכנולוגית זו המתרחבת מתחום המוסיקה, גם לתמונות, מסמכים, ספרים אלקטרוניים וקטעי וידאו, מציבה אתגרים בפני בעלי הזכויות, מצד אחד, אשר מנסים להגן ולשמור על היקף ותנאי השימוש ביצירתם. מן הצד השני, מהווים חוקי זכויות יוצרים מקור לדאגה לגופים רבים העוסקים בשמירת מידע במחשוב ה'ענן' ובעיקר הגיבוי של מידע זה וזכויות השימוש בו. העובדה כי המשתמשים מאחסנים מידע פרטי השייך להם על גבי ה'ענן' (שירותי התמונות בגוגל, מוסיקה, וידאו,

דיני זכויות יוצרים נועדו לבטא את הכרת האנושות בערכה של יצירה לטובת החברה ומאידך לשמור על קניינים של היוצרים. זכות היוצרים הינה נכס בלתי מוחשי אשר בעליו רשאי לתת רשות לעשיית שימוש בו בתנאים הנראים לו לרבות קבלת תמורה והגבלת שימוש ביצירה.

ליוצר זכות קניינית ביצירתו, לרבות הזכות להעמידה לשימוש של אחר בתנאים שייראו לו, או לשלול שימוש כזה. מי שמעתיק יצירה, מפרסם אותה, מבצע בפומבי, משדר אותה, מעמידה לרשות הציבור, עושה ממנה יצירה נגזרת או משכירה לצורכי מסחר, והכל - בלא הרשאה מאת בעל זכות היוצרים - מפר את זכות היוצרים ביצירה. הוא הדין במי שמרשה לאחר לבצע פעולה כאמור.

אתגרים חדשים בעולם האינטרנט

האינטרנט מציב אתגרים חדשים, טכנולוגיים ומשפטיים בפני היוצרים, בונה שווקים חדשים להפצת היצירות ומאפשר גישה חופשית ליצירות, שיתוף ושימוש מסחרי אשר לא היו ידועים קודם. הסביבה הדיגיטלית מאפשרת להפיץ תכנים בהיקפים חסרי תקדים. הטכנולוגיה מאפשרת למשתמשי הקצה ליצור עותקים קבועים לשימוש חוזר, להפצה, להעתקה ואפילו להפקת רווח כלכלי. חרף הפסיקה האמריקנית בעניין Grokster אשר קבעה שפלטפורמה שהשימוש העיקרי בה הוא לצורך הפרת זכויות יוצרים ולכן היא תחשב כמפרת החוק (למרות שקיימים לה שימושים אחרים חוקיים), קיים עדיין קושי מעשי להסדיר את השימוש ביצירות במסגרת תוכנות לשיתוף קבצים. לכן, בעלי הזכויות מנסים לנקוט פעולות, שתכליתן לגדר יצירות מפני גישתו של ציבור המשתמשים, ועל ידי כך לקבוע את תנאי הגישה אליהן.

בארצות הברית נפסק למשל, כי בעל אתר אינטרנט, שאינו משלב בתוכנה של האתר קוד מוכר, הממשש כדי לאותת למפעיל מנוע החיפוש באינטרנט, כי הבעלים אינו מעוניין שמנוע החיפוש יסרוק את האתר או יעתיק ממנו, נותן בכך רישיון משתמע למפעילים של מנועי החיפוש, להעתיק את היצירות שכלולות באתר שלו, לשם שימוש מוגבל במנוע החיפוש (Fields v. Google).

מאידך, כאשר ההפרה נגרמת על ידי פעולה אוטומטית, כגון פעולת מחשב, שעליה אין למפעיל המחשב כל שליטה, אין לראות בכך הפרה של זכות היוצרים מצדו (Religious Technology Center v. Netcom On-Line Communication Services), (לפי עקרון ה-Safe Haven שבחוק ה-DMCA Digital Millennium Copyright Act of 1998- וכפי שאומץ גם על ידי הפסיקה בארץ). כך, למשל, נקבע שהורדת שירים מאתר שיתוף

